

*Богдан Мицкан,
Тетяна Завгородня,
Андрій Шпільчак,
Ганна Презлята,
Ігор Випасняк,
Богдан Лісовський*

Пріоритети та перспективи акмеологічного зростання вчителя фізичної культури в умовах модульного навчання

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ)

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень. Термін “акмеологія” походить від давньогрецького “акме” й визначається як “вища точка, зрілість” (дослівно “акме” – вершина, квітуча пора).

Акмеологія – галузь наукового знання, комплекс наукових дисциплін, об’єктом вивчення якої є людина в динаміці самоактуалізації її творчого потенціалу, саморозвитку, самовдосконалення, самовизначення в різних життєвих сферах, у тому числі в освіті, самостійній професійній діяльності, системі підвищення кваліфікації [5].

Найбільшого значення та розвитку сучасна акмеологія набуває в управлінській, педагогічній, методичній діяльності.

Дослідження О. С. Анісімова (1995), К. А. Абульханової-Славської, А. А. Бодалева, А. А. Деркача, Н. В. Кузьминої, Л. Г. Лаптева (1997), І. О. Олендера, В. С. Грушко, Т. І. Бережної (2010) засвідчують, що педагогічна акмеологія розкриває спектр психологічних показників зрілості особистості та професійно важливих якостей педагога, які забезпечують досягнення ним професійного “акме” в педагогічній праці [1; 3].

Професійна зрілість, професіоналізм вчителя та їх удосконалення є предметом педагогічної акмеології.

Під педагогічною акмеологією вчителя фізичної культури будемо розуміти його професіоналізм, що формується в різних формах методичної роботи системи післядипломної освіти в контексті модульного навчання школярів.

Питанням професіоналізму педагога приділяли увагу такі учені, як А. К. Маркова (1996); В. А. Семиченко (1997); Н. В. Гузій (2004); І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривоноса, О. Г. Мирошник, В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич (2004). Вони визначають його як сукупність особистісних характеристик людини, необхідних для успішного виконання педагогічної діяльності, визначається поняттям “професійна компетентність”, яке відображає єдність теоретичної й практичної готовності педагога [6; 9].

А. К. Маркова (1996) виділяє кілька видів професійної компетентності, наявність яких указує на зрілість людини в професійній діяльності: спеціальна компетентність; соціальна компетентність; особиста компетентність; індивідуальна компетентність; компетентність учителя в галузі здоров’я. На думку науковця, виділені компетентності забезпечують педагогічну майстерність учителя.

Безперечно, проблема педагогічної майстерності на всіх етапах розвитку системи освіти в Україні перебувала в центрі уваги вчених-педагогів та психологів, учителів-практиків. Чимало українських науковців сучасності присвячують свої праці педагогічній майстерності (Н. В. Кузьмина, 1990; В. О. Сухомлинський, 1993; А. К. Маркова, 1996; І. А. Зязюн 1997; І. А. Киричук, 2002; В. М. Руссол, 2003; В. І. Кремень, 2003; Є. С. Барбіна, 2004; І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос, О. Г. Мирошник, В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич, 2004; Н. В. Гузій, 2004; В. В. Олійник, 2009).

Педагогічна (професійна) майстерність – сукупність певних якостей особистості вчителя, які зумовлюються високим рівнем його психолого-педагогічної підготовки, здатністю оптимально розв’язувати педагогічні завдання (навчання, виховання та розвитку школярів) [7].

На сьогодні вчителю фізичної культури повинні бути притаманні такі якості, як:

– знання предмета діяльності (учитель повинен вільно й гнучко оперувати інформацією, бачити зв’язки в складній структурі доказів, уміти легко подавати учням знання та націлювати їх на оволодіння ними);

- проводити на високому методичному й науковому рівні навчання учнів відповідно до програми та методики фізичної культури, використовуючи при цьому найефективніші прийоми та засоби навчання;
- прагнення до самоосвіти (тісно пов'язане із зацікавленістю вчителя, натхненням до роботи, що, зі свого боку, підвищує емоційно-вольовий вплив педагога на учнів);
- любов до дітей (до кожного учня треба підходити з оптимальною вірою – може стати кращим!);
- розумна вимогливість (дисциплінує учня, змушує замислитися над своєю поведінкою, гальмує негативні й стимулює позитивні вчинки);
- почуття міри (вимагаючи, важливо вміти поставити себе на місце учня);
- педагогічний такт (проявляється в умінні педагога створювати основу здорових стосунків);
- особистий приклад (у ставленні до справи, дітей, уміння поважати, у міру вимагати та допомагати);
- уміння контролювати свою діяльність і поведінку (витримка, терпіння, урівноваженість, об'єктивність, чуливість, доброзичливість, щирість тощо);
- спостережливість (допомагає вчителю за деякими зовнішніми ознаками, відтінками зрозуміти й ніби побачити учня зсередини);
- винахідливість (допомагає нейтралізувати негативні реакції школяра, відновити доброзичливі стосунки);
- уміння користуватися голосом, мімікою, жестом;
- педагогічна прозорливість (уміння усвідомити, визначити можливі утруднення під час майбутньої зустрічі з учнями, а також у процесі безпосередньо спортивно-оздоровчої діяльності для попередження чи нейтралізації небажаних учинків, можливість фіксування змін у розвитку підопічних і на цій основі створення системи обдуманого, достатньо аргументованої власної діяльності).

Викликають інтерес наукові праці І. А. Зязюна, який є фундатором науково-практичного напрямку щодо утвердження педагогічної майстерності педагога в системі як середньої, так і вищої освіти в Україні.

Дослідник розглядає сутність педагогічної майстерності в різних аспектах: як найвищий рівень педагогічної діяльності (характеризуємо якість результату) та як вияв творчої активності особистості педагога (характеризуємо психологічний механізм успішної діяльності). За трактуванням ученого, педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі [6].

При цьому І. А. Зязюн виділяє чотири основних професійних рівні педагога:

I. *Пасивний* – проявляється найчастіше в педагогів-початківців, які ще не володіють викладацькими вміннями та навичками, а також у людей, не зацікавлених професією вчителя

II. *Ситуативний* – відрізняється цікавими прийомами, знахідками, які використовуються стихійно або час від часу. Учителеві не вистачає стабільності, майстерності під час щоденної підготовки та при проведенні занять.

III. *Активний* – спостерігається, як правило, у педагогів зі стажем, але трапляється, що й молоді спеціалісти демонструють високий рівень професіоналізму за тими чи іншими критеріями. Уроки вчителів цього рівня та стилю відрізняються чіткістю вимог, стабільністю, що полегшує роботу учням. Саме тому й контрольні зрізи, проведені цими педагогами, показують досить високий рівень знань школярів.

IV. *Творчий* – характерний для вчителів з яскравою індивідуальністю, які мають особливі здобутки в технології навчання. Саме тому іноді важко відшукати параметри для аналізу подібних уроків.

На сьогодні учитель фізичної культури мусить володіти фактичними даними предмета в межах програми. Він зобов'язаний навчитися інтегрувати тематичні знання як у самому предметі (внутрішня інтеграція), так і через міжпредметні зв'язки з дисциплінами медико-біологічного, психолого-педагогічного блоків (зовнішня інтеграція).

Перед учителем фізичної культури сьогодні постають завдання – сприяти формуванню гармонійно розвиненої особистості.

Питанням формування особистості присвячували свої праці (О. Вишневський, 1996; С. Г. Карпенчук, 1997; І. Д. Бех, 1998; В. О. Сухомлинський, 2005; М. М. Фіцула, 2000; С. П. Максим'юк, 2000; Ю. А. Приходько, 2007). Проте питанням формування особистості як учителя, так і учнів в умовах модульного навчання залишаються поза увагою сучасних учених.

Розв'язання освітніх, виховних та оздоровчих завдань сучасних навчальних модульних програм обумовлює різноманітність функцій, які покликаний виконувати вчитель фізичної культури:

1) виховних (формування морально вихованої, ідейно переконаної особистості школяра). Цій проблемі присвячували свої дослідження Н. П. Гуменюк, В. В. Клименко (1985); М. С. Герцик, О. М. Вацеба (2002); М. Д. Зубалій, В. В. Деревянко, О. М. Лакіза, В. Ф. Шегімага, (2006); А. А. Васильков (2008);

2) освітньо-просвітницьких (передача учням знань, умінь, які пов'язані з виконанням фізичних вправ, просвітницька робота в галузі фізичної культури з батьками учнів, котрі бажають займатися зі своїми дітьми фізичною культурою). Тут заслуговують на увагу праці А. В. Цьося (1998), Б. М. Шияна (2002), О. П. Бабешка (2006), В. М. Єрмолової, Л. І. Іванової, С. І. Операйла (2006), В. Г. Ареф'єва, Г. А. Єдинака (2007);

3) управлінсько-організаторських (організація уроку та занять спортивних секцій, організація спортивних змагань, створення фізкультурного активу та управління ним). Пошуки нових шляхів підвищення ефективності названих форм проводили С. І. Операйло, А. І. Ільченко, В. М. Єрмолова, Л. І. Іванова (2006), В. В. Романенко (2006), О. Д. Дубогай (2006);

4) проєктувальних (перспективне та поточне планування заходів із фізичної культури, навчальних навантажень, досягнення учнями певних результатів, конструювання уроку – підбір навчального матеріалу з урахуванням завдань уроку, віку учнів, специфіки класу, статевих особливостей). Це питання досліджено у працях Б. М. Шияна, 2002, С. С. Єрмакова, Г. Л. Апанасенка, Т. В. Бондаренко, С. Д. Прасол (2010);

5) адміністративно-господарських (придбання та ремонт спортивного інвентарю, туристичного спорядження, створення й благоустрій шкільних спортивних майданчиків тощо), які визначають різні сторони його педагогічної діяльності. Ці питання частково висвітлені у працях С. І. Присяжнюка (2006), Б. М. Шияна (2007), Т. Ю. Круцевич (2008).

Однак, усі ці дослідження не порушували питання комплексного підходу до формування професійної майстерності вчителя через утвердження ключових професійних компетентностей (ціннісно-сміслові, інформаційна, навчально-пізнавальна, саморозвитку та самоосвіти, комунікативна, соціальна, продуктивної творчості) у контексті вимог чинних навчальних програм шкільного курсу “Фізична культура”.

Завдання дослідження – визначити основні аспекти акмеологічного зростання вчителя фізичної культури та виявити можливості методичних служб системи післядипломної освіти.

Методи дослідження – теоретичний аналіз науково-методичних джерел, системний аналіз, порівняння, узагальнення.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Досягнення рівня професійної майстерності вчителя фізичної культури в оновлених змістових умовах залежить від методичних служб післядипломної освіти.

Післядипломна освіта педагогічних кадрів і методична робота як її структурний елемент і важливий змістовий компонент – це обумовлений об'єктивними законами суспільного розвитку процес постійного зростання інтелектуального й духовного потенціалу працівників освіти [15; 16].

Над створенням стратегії організації професійного розвитку педагогів працювали такі науковці, як Н. Г. Протасова (2002), В. В. Олійник (2004), В. І. Пуцов (2007), Л. І. Даниленко (2008), Н. І. Клокар (2010), В. А. Семиченко (2010).

Водночас сьогодні бракує ґрунтовних досліджень, пов'язаних із розкриттям умов для професійного розвитку педагогів у міжкурсовий період, хоча багато науковців відзначають відсутність цільового впливу на організацію та професійний розвиток фахівців.

Це дає підставу для актуалізації проблеми модернізації науково-методичного супроводження безперервного професійного зростання вчителів фізичної культури до модульного навчання школярів.

Оскільки в нормативних документах (Закон України “Про вищу освіту”, Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні, Національна доктрина розвитку освіти України) “підвищення кваліфікації” утотожнюється з “розширенням профілю”, можна погодитися із визначенням терміна “підвищення кваліфікації” як здобуття додаткових знань із базового фаху та “акмеологічне зростання” як удосконалення фахових знань, умінь на підставі осмислення власної діяльності й появи потреби в неперервній освіті [17; 18]. Результатом цього має стати досягнення найвищих показників у фаховій діяльності.

Із цього приводу викликає інтерес культурологічний підхід до розвитку особистості педагога в системі післядипломної освіти на засадах векторності [11]. Для розкриття векторів і нових домінант у системі науково-методичної роботи з учителями важливим, на думку дослідниці, є розуміння сутності її основних компонентів, а саме: *аксіологічний* – осмислення методологічних засад нової освітньої парадигми; *когнітивний* – збагачення новітніми науковими знаннями; *діяльнісно-творчий* – формування й розвиток творчих здібностей, здатності до самореалізації в оновленому змістовому середовищі; *особистісний* – самопізнання, здатність до рефлексії, самовдосконалення, самореалізації [2].

Вищевикладене переконливо доводить, що в умовах сьогодення провідними векторами науково-методичної роботи з учителями фізичної культури стають мотивація педагогів до безперервного акмеологічного зростання (підвищення кваліфікаційного рівня, педагогічної майстерності), почаття впродовж цілого життя [15; 16]; розуміння сенсу оновлення змісту навчального предмета “фізична культура”, їх адекватне сприйняття, готовність до інноваційної діяльності, осмислення особистісно-зорієнтованої парадигми [8]; налаштованість та спроможність учителя до врахування індивідуальних можливостей, стану здоров'я кожної дитини, розвитку її задатків, обдарованості, забезпечення необхідного соціального захисту [11; 12].

Разом із цим науково-методична робота з педагогами в системі післядипломної освіти сьогодні зазнає суттєвих змін під впливом реформаційних впливів, що не може залишитися поза увагою процесу підвищення професійного зростання вчителя.

Очевидно, що в умовах постійного оновлення змісту освіти науково-методична робота повинна зазнати функціональних змін і разом із традиційними функціями мають здійснюватися й нові, модернізовані – дослідницька, проектувальна, експертна.

Аналіз науково-методичної літератури [4; 10; 11; 12] дає підставу провести класифікацію сучасних, модернізованих функцій науково-методичної роботи за такими групами: діагностичні, освітньо-організаційні, координуючі, креативно-моделювальні. Кожна група функцій реалізується через відповідні форми й напрями роботи:

- *діагностичні* – експертиза, аналіз, рефлексія, оцінка, моніторинг;
- *освітньо-організаційні* – інформування, корегування, відновлення, консультування, наукові дослідження, експерименти, розробка регіонального компонента освіти;
- *креативно-моделювальні* – проектування, розробка комплексно-цілевих програм, моделювання.

Модернізація системи науково-методичної роботи з метою приведення її у відповідність до нового, соціального замовлення потребує насамперед визначення *нових домінант*, тобто основних ідей, на яких вона має розвиватися. Ці домінанти стосуються оновлення функцій, змісту, форм науково-методичної роботи.

Перша домінанта: в умовах реформування освітньої галузі регіональні інститути не можуть обмежуватися простим набором функцій із підвищення кваліфікації педагогічних працівників, а мають здійснювати *організаційне, науково-методичне, інформаційне забезпечення проведення реформ в освітніх закладах*.

Це також допоможе подолати такі негативні явища в організації науково-методичної роботи з педагогічними працівниками, як пасивність форм і методів роботи, які призводять до дискретності впливу на педагогів у міжкурсовий період. Потрібно увести до функцій післядипломної педагогічної освіти ще й організаційну та експертну [12].

Другою *домінантою* постає необхідність побудови науково-методичної роботи інститутів на *діагностичній основі* з урахуванням особливостей мережі закладів і чіткої зорієнтованості на запити педагогічних працівників.

Третя *домінанта* полягає в необхідності *модифікації форм науково-методичної роботи з педагогічними кадрами в міжкурсовий період*. Тому на рівні інститутів післядипломної педагогічної освіти перевагу слід віддавати експериментальній та науково-дослідницькій діяльності, підготовці готового технологічного для подальшої самостійної роботи. На рівні районних (міських) методичних кабінетів пріоритетною стає експертно-консультативна діяльність. На рівні навчально-виховного закладу основна увага має приділятися створенню умов для самоосвіти [17].

Сьогодні традиційні форми науково-методичної роботи не відповідають новим функціям післядипломної освіти. Навіть така найбільш поширена й усталена форма, як професійні методичні об'єднання педагогів за предметною ознакою, в умовах диверсифікаційних змін не може залишатися незмінною. Методичні об'єднання вже тривалий час визнані авангардною формою роботи з

педагогами, тому вони мають донести до кожного педагога головні ідеї реформи, опрацювати інновації й тим самим формувати осмислене позитивне ставлення до нововведень.

Четверта *домінанта* стосується методів науково-методичної роботи. Суть її полягає в *заміні пасивних методів з педагогічними кадрами на активні та інтерактивні*. Ми виходимо із того, що науково-методична робота передбачає не пасивне навчання педагогів, а взаємодію з ними, під час якої потрібно враховувати їхній досвід, спираючись на активність й ініціативу.

Отже, основним компонентом і головним завданням системи післядипломної освіти є підвищення кваліфікації педагогічних кадрів як цілеспрямований, спеціально організований процес систематичного оновлення професійної компетентності працівників освіти. Головна мета цього процесу – приведення професійної компетентності вчителів і вихователів у відповідність із визначеними стандартами, що передбачає розвиток їхнього творчого потенціалу, педагогічної майстерності, підвищення інтелектуального й загальнокультурного рівнів.

Як бачимо, проблеми акмеологічного зростання вчителя фізичної культури – це насамперед процес його поступового росту як особистості та як професіонала, процес, який здійснюється на основі його практичної діяльності. Він містить:

- по-перше, осмислене конструювання особистого досвіду й стилю на основі узагальнення способів розв’язування педагогічних проблем;
- по-друге, критичний аналіз педагогічної діяльності з метою виявлення перспектив власного досвіду, відмови від застарілого й оволодіння сучасним, новим, прогресивним;
- по-третє, розвиток організованого (цілеспрямоване “виращування”) досвіду і власного стилю через конструювання професійної діяльності на основі досягнень педагогічної науки й передової практики.

У виникненні та підтриманні інтересу вчителя до власного “акме” фактори [15]. З одного боку, у визначенні змісту й форм основна роль належить самому педагогу. Із другого, власна педагогічна діяльність у багатьох відношеннях не завжди усвідомлюється вчителем. Він часто не може об’єктивно оцінити особливості свого індивідуального стилю. Сам процес формування індивідуального стилю в багатьох випадках є стихійним і не завжди усвідомленим. Тому для осмислення власної діяльності, визначення об’єктивних потреб педагогові потрібна професійна допомога методиста, керівника школи, глибока діагностика, а не лише адміністративна вказівка працювати краще, працювати по-новому [16].

Сьогодні, на думку В. М. Руссола (2003), учителям потрібно вчитися, враховуючи певні принципи:

- доросла людина – це незалежна самостійна особистість, яка сама визначає свою позицію, сама обирає спосіб діяльності, а у зв’язку з цим – професію, місце роботи, готовність до відповідальності за діяльність і результат. Чим більше самостійності, тим вища відповідальність;
- дорослі мають накопичений досвід, який можна й треба враховувати та використовувати як джерело знань та опори для нарощування;
- у дорослих людей, сприйнятливості до знань прямо пов’язана з конкретним періодом життя, зі змінами соціальних ролей і професійної діяльності;
- дорослий дотримується тієї точки зору, коли йому потрібні лише ті знання, котрі він зможе застосувати негайно. Цим він відрізняється від школяра, дитини, студента, у яких найвищим мотивом є пізнавальний інтерес, допитливість.

Отже, йому потрібно довести актуальність саме цих знань як необхідної умови його успішної діяльності та як головного мотиву навчання, і саме такі знання доносити до вчителя.

Це зумовлює певні вимоги до складання програм, змісту навчання:

- навчання повинно бути особистою справою педагога. Він є першою зацікавленою особою. У цьому першооснова особистісно орієнтованого змісту й організації навчання. Проте це абсолютно не означає, що перед учителем не ставляться обов’язкові освітні й навчальні завдання та завдання. Навпаки, йдеться про те, що потреба в них має бути особистою та особистісно трансформованою;
- навчання повинно бути орієнтоване на конкретні завдання, конкретні знання, конкретні вміння.

Проте, якщо в програмах курсів, семінарів, методичних об’єднань не були передбачені стратегії “переносу” знань у життєві ситуації, а на робочому місці не створена ситуація обов’язковості їх використання, удосконалення, вимогливості до якості та результативності педагогічної діяльності, уся попередня навчально-методична робота виявляється марною.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, методична робота з учителями фізичної культури, на нашу думку, сьогодні повинна створити благодійні умови для збалансованого

поєднання теорії й практики, де фахівець мав би можливість знайомитися не лише з педагогічними новаціями, а й набувати умінь ними користуватися й оптимально застосовувати їх у професійній діяльності в сучасних оновлених умовах.

Отже, процесу професійного росту (професійній майстерності) педагогам має бути приділено максимум організаторської й управлінської уваги. Це вимагає розроблення алгоритму акмеологічного зростання вчителя.

Список використаної літератури

1. Абульханова-Славская К. А. Акмеология вчера, сегодня, завтра / К. А. Абульханова-Славская, А. А. Бодалева, А. А. Деркач // Прикладная психология и психоанализ. – М., 1997. – № 1. – С. 1–26.
2. Авдеева І. М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи Міністерство освіти і науки України : навч. посіб. для вузів / І. М. Авдеева, І. М. Мельникова. – К. : Професіонал, 2007. – 293 с.
3. Анисимов О. С. Основы общей и управленческой акмеологии / О. С. Анисимов, А. А. Деркач – М. : [б. и.], 1995.
4. Бібік Н. М. Проблеми професійного вдосконалення вчителя початкових класів / Н. М. Бібік // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2.
5. Деркач А. А. Акмеология : учебник. / под общ. ред. А. А. Деркача – М. : РАГС, 2002.
6. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос ; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.
7. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Кузьмина Н. В. – М. : Высш. шк., 1990. – 117 с.
8. Мариновська О. Я. Готовність учителя до професійної діяльності як об'єкт психолого-педагогічних досліджень / О. Я. Мариновська // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. пр. Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. – К. : НПУ, 2006. – Вип. 5 (15). – С. 27–33.
9. Маркова А. К. Психология профессионализма / Маркова А. К. – М. : [б. и.], 1996.
10. Мартиненко С. Шляхи удосконалення навчального процесу на факультетах післядипломної освіти / С. Мартиненко // Кроки до демократичної освіти. Спеціальний випуск : Освіта дорослих в Україні. – 2002.
11. Набока Л. Я. Особливості навчання дорослих з погляду педагогічної технології / Л. Я. Набока // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – № 1. – С. 49–51.
12. Покроева Л. Д. Сучасний навчальний заклад – Школа сприяння здоров'ю : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару / ред. група : Л. Д. Покроева, С. Є. Вольянська, І. В. Волкова. – Х. : ХОНМІБО, 2006. – 148 с.
13. Презлята Г. В. Самоосвіта в міжкурсовий період (учителю фізичної культури) / Презлята Г. В. – Івано-Франківськ : [б. в.], 2000. – 90 с.
14. Протасова Н. Г. Методологічні основи розвитку та вдосконалення системи післядипломної освіти фахівців / Н. Г. Протасова // Післядипломна освіта в Україні. – 2002. – № 2. – С. 7–10.
15. Руссол В. М. Вивчення рівня професійної культури і потреб учителів як умова оптимізації післядипломної освіти / В. М. Руссол // Обрії. – 2001 – № 2. – С. 3–12.
16. Руссол В. М. Професійний розвиток педагога в системі півсядипломної освіти / В. М. Руссол // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Тенденції розвитку методичної роботи в системі післядипломної освіти педагогів. – Івано-Франківськ : [б. в.], 2003 – С. 12–18.
17. Семиченко В. А. Психология педагогической деятельности : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / Семиченко В. А. – К. : Вища шк., 2004. – 336 с.
18. Сігаєва Л. Є. Характеристика структури освіти дорослих в сучасній Україні / Л. Є. Сігаєва // Вісн. Житом. держ. ун-ту ім. Івана Франка. – 2011. – С. 38–42.

Анотації

Сучасні дослідження, що здійснюються центральним інститутом післядипломної педагогічної освіти, обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти України, в основному спрямовані на формування нової методології післядипломної педагогічної освіти, пошук нових форм і методів цілеспрямованого впливу на педагога в систему неперервної освіти. Слід відзначити, що вектор наукових інтересів більшості вчених переважно зорієнтований на модернізацію форм і методів курсового підвищення кваліфікації педагогічних працівників. При цьому недостатньо уваги приділялося акмеологічному зростанню вчителя в умовах оновлення змісту навчальних дисциплін, які вони викладають. Методична робота з учителями фізичної культури, на нашу думку, сьогодні повинна створити сприятливі умови для збалансованого поєднання теорії й практики, де фахівець мав би змогу ознайомитися не лише з педагогічними новаціями, а й набувати умінь користуватися й оптимально застосовувати їх у професійній діяльності в сучасних оновлених умовах.

Ключові слова: акмеологія, модульне навчання, учитель фізичної культури, педагогічна майстерність.

Богдан Мыцкан, Татьяна Завгородняя, Андрей Шпильчак, Анна Презлята, Игорь Випасняк, Богдан Лисовский. Приоритеты и перспективы акмеологического роста учителя физической культуры в условиях модульного обучения. Современные исследования, осуществляемые центральным институтом после-

дипломного педагогического образования, областными институтами последипломного педагогического образования Украины, в основном направлены на формирование новой методологии последипломного педагогического образования, поиск новых форм и методов целенаправленного воздействия на педагога в систему непрерывного образования. Следует отметить, что вектор научных интересов большинства ученых преимущественно ориентирован на модернизацию форм и методов курсового повышения квалификации педагогических работников. При этом недостаточно внимания уделялось акмеологическому росту учителя в условиях обновления содержания учебных дисциплин, которые они преподают. Методическая работа с учителями физической культуры, на наш взгляд, сегодня должна создать благотворительные условия для сбалансированного сочетания теории и практики, где специалист имел бы возможность знакомиться не только с педагогическими новациями, но и приобретать умения ими пользоваться и оптимально использовать их в профессиональной деятельности в современных обновленных условиях.

Ключевые слова: акмеология, модульное обучение, учитель физической культуры, педагогическое мастерство.

Bohdan Mytskan, Tetiana Zavhorodnia, Andriy Shpylchak, Hanna Prezliata, Ihor Vypasniak, Bohdan Lisovskiy. Priorities and Perspectives of Acmeologic Growth of a Physical Culture Teacher under Modular Training Conditions. Contemporary studies that are accomplished by the central institute of postgraduate teacher education, regional institutes of postgraduate teacher education are mainly formed for the creation of new methodology of postgraduate teacher education, search of new forms and methods of purposeful influence on the pedagogue into the system of continuous education. It should be mentioned that the vector of scientific interests of most scientists is mainly oriented on the modernization of forms and methods of the course increase in qualification of pedagogues. Also not enough attention is given to acmeologic growth of teachers under the conditions of renewed contents of educational subjects which they teach. Methodological work with teachers of physical culture in our opinion nowadays will create beneficial conditions for balanced combination of theory and practice where specialists will have opportunities to acquaint themselves not only with the educational innovations but also to acquire skills to use and optimally apply them in professional activity under contemporary renewed conditions.

Key words: acmeology, modular training, teacher of physical culture, pedagogical skills.

УДК 378+796.071.4

Володимир Омеляненко

Інтеграція змісту дисциплін природничо-наукового циклу як умова формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх учителів фізичної культури

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)

Постановка наукової проблеми та її значення. У документах Болонського процесу на перше місце в розробці нормативних вимог у сфері вищої освіти європейські держави висувують компетентність випускника вищого навчального закладу, його інтегровані характеристики, якості підготовки. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців передбачає орієнтацію на міждисциплінарні зв'язки. Процес природничо-наукової підготовки майбутніх учителів фізичної культури має відповідати цим вимогам. Проте сьогодні суттєвим недоліком цієї підготовки є представлення суми знань із модуля блоків, а не як системи. Одним зі шляхів розв'язання цієї проблеми є створення на випускних курсах інтегрованих дисциплін задля формування в студентів здоров'язберігальної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї проблеми. Здоров'я нації розглядають як показник цивілізованості держави, що відображає соціально-економічне становище суспільства. Згідно з Резолюцією ООН №38/54 (1997), здоров'я населення вважають головним критерієм ефективності всіх без винятку сфер господарської діяльності.

В Україні упродовж тривалого часу спостерігається стійка тенденція до зниження рівня здоров'я населення. За станом здоров'я населення наша держава опинилася на сотому місці у світі. Сьогодні в країні середня тривалість життя громадян на 10–12 років коротша, ніж у державах Європейського Союзу. В Україні зафіксовано один із найвищих у світі показників природного зменшення населення